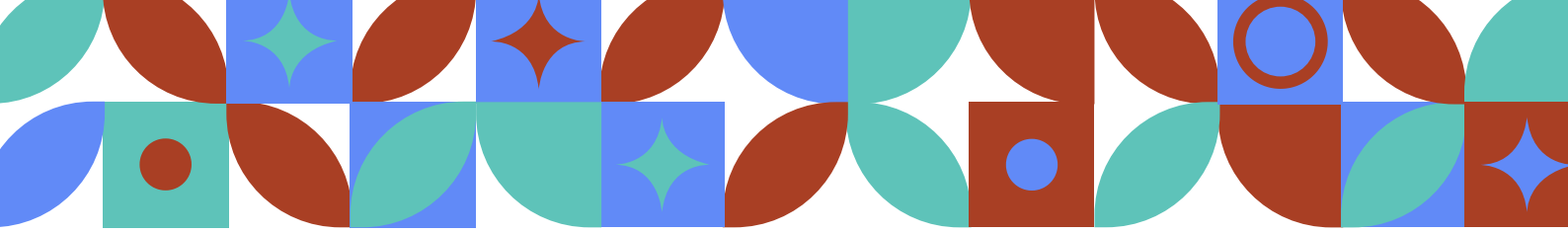

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BÜLTENİ

OCAK, ŞUBAT, MART 2026/SAYI:35

İÇİNDEKİLER

03 DÜNYADAN HABERLER

Arktik'te Aşırı Hava Olaylarında Yeni Dönem
Yapay Zekâ'nın "Yeşil Aklama" Tartışmaları Gündemde
Volkanların İklim Etkisi Sanılandan Daha Yeni
Küresel "Su İflası" Uyarısı

05 TÜRKİYE'DEN HABERLER

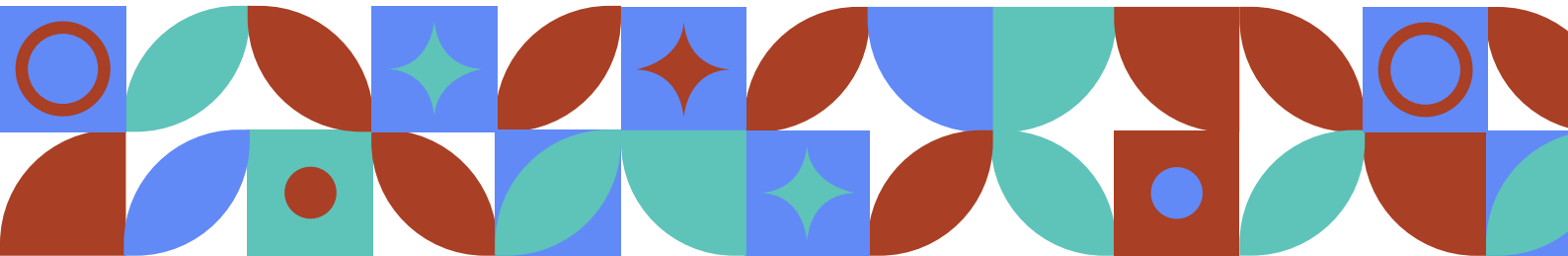
Greenpeace'ten Plastik Krizi İçin Daha Güçlü Adım Çağrısı
Deprem Bölgesinde Doğa Temelli İyileşme
Türkiye'de İklim Farkındalığı Yüksek, Politika Bilinirliği Sınırlı
Toprak Kaybı Alarm Veriyor

07 OKYANUSLARDA KRİTİK EŞİK

08 KADINLARIN EKONOMİYE KATILIMI VE EŞİTLİK MÜCADELESİ

10 SORUMLULUK VE HESAP VEREBİLİRLİK TARTIŞMASI DERİNLEŞİYOR

11 REFERANSLAR

DÜNYADAN HABERLER

Arktik'te Aşırı Hava Olaylarında Yeni Dönem

Son yıllarda yapılan çalışmalar, Arktik'te sıcak hava dalgaları, kuraklık, kar örtüsündeki düzensizlikler ve kar üzerine yağmur yağması sonucu oluşan buzlanma olayları gibi alışılmadık hava olaylarının hem sıklığının hem de yayılımının arttığını gösteriyor. Özellikle **Orta Sibirya**, **Batı İskandinavya** ve **Grönland kıyıları** bu değişimlerin en yoğun hissedildiği bölgeler arasında yer alıyor. Uzmanlara göre bu yeni koşullar, bölgedeki ekosistemler için ciddi riskler barındırıyor; bitki örtüsü, yaban hayatı ve yerel topluluklar bu hızlı dönüşüme uyum sağlamakta zorlanıyor.

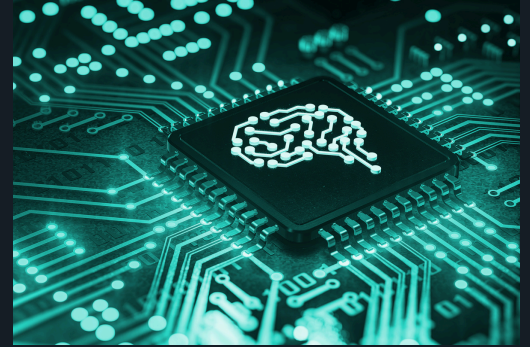
İklim değişikliğinin etkileri yalnızca ekolojik boyutla sınırlı değil. Arktik'te buzulların hızla erimesi, deniz taşımacılığı açısından daha kısa ve maliyet avantajı sağlayan yeni rotaların açılmasına olanak tanıyor. Aynı zamanda buzulların altında bulunan ve yenilenebilir enerji teknolojileri için kritik öneme sahip minerallerin erişilebilir hale gelmesi, bölgeyi ekonomik ve stratejik açıdan daha cazip kılıyor.

Bu gelişmeler, Arktik'i küresel güçler arasında artan bir rekabet alanına dönüştürüyor. Grönland gibi bölgeler, sahip oldukları doğal kaynaklar ve stratejik konumları nedeniyle daha fazla ilgi görürken; uzmanlar bu ilginin temelinde enerji dönüşümü ve tedarik güvenliği gibi faktörlerin bulunduğu dikkat çekiyor.

Öte yandan, Arktik'in küresel ortalamaya kıyasla çok daha hızlı ısınması, bu dönüşümün doğrudan iklim krizinin bir sonucu olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Artan aşırı hava olayları, ekosistemlerdeki bozulma ve karbon dengesindeki değişimler, yalnızca bölgesel değil küresel etkiler yaratma potansiyeli taşıyor.

Yapay Zekâ'nın "Yeşil Aklama" Tartışmaları Gündemde

Yapay zekânın iklim krizine çözüm sunabileceği yönündeki söylemler, yeni bir raporla birlikte sorgulanmaya başladı. Teknoloji şirketleri, yapay zekânın enerji verimliliğini artırabileceği ve iklim eylemini destekleyebileceği iddiasını öne çıkarırken; araştırma bu söylemlerin büyük ölçüde kanıtless olduğunu ortaya koyuyor. Özellikle yüksek enerji tüketimine sahip üretken yapay zekâ uygulamalarının hızla yaygınlaşması, veri merkezlerine olan talebi artırarak fosil yakıt kullanımını dolaylı olarak destekliyor. Rapora göre sektör, bu çelişkiyi görünmez kılmak için farklı yapay zekâ türlerini aynı çerçevede sunarak çevresel etkileri olduğundan daha sınırlı gösteriyor.

Rapor kapsamında incelenen açıklamaların büyük kısmının ya zayıf verilere dayandığı ya da herhangi bir somut kanıt sunmadığı belirtiliyor. Özellikle üretken yapay zekâ uygulamalarının -video üretimi ve derin analiz gibi- yüksek enerji tüketimi göz önüne alındığında, bu teknolojilerin iklim üzerindeki olumlu etkilerine dair güçlü bir bulguya rastlanmadığı ifade ediliyor.

Araştırma ayrıca, düşük enerji tüketimli geleneksel yapay zekâ uygulamaları ile çok daha yüksek kaynak gerektiren üretken yapay zekâ sistemlerinin aynı çerçevede sunulmasının yanıltıcı bir yaklaşım olduğuna dikkat çekiyor. Bu durum, sektörün çevresel maliyetlerini olduğundan daha düşük gösteren yeni bir "yeşil aklama" biçimi olarak değerlendiriliyor.

Uzmanlara göre yapay zekânın hızla yaygınlaşması, veri merkezlerinin enerji talebini artırarak iklim üzerindeki baskıyı büyütüyor. Bu nedenle teknoloji şirketlerinin enerji kullanımı ve emisyonlarını daha şeffaf şekilde paylaşmaları, aynı zamanda bu teknolojilerin çevresel ve toplumsal etkilerine ilişkin daha kapsamlı sorumluluk üstlenmeleri gerektiği vurgulanıyor.

Volkanların İklim Etkisi Sanılandan Daha Yeni

Volkanların Dünya'nın iklimi üzerindeki etkisinin, sanılandan daha yeni bir olgu olabileceği ortaya kondu. Yeni bir araştırmaya göre, özellikle levha sınırlarında yer alan volkanik yaylar (arc volkanları) bugün önemli bir karbon kaynağı olsa da, bu durum **yaklaşık 100 milyon yıl öncesine kadar** geçerli değildi.

Araştırma, yaklaşık 150 milyon yıl önce kalsiyum karbonat kabuklara sahip fitoplanktonların ortaya çıkmasıyla karbon döngüsünde önemli bir değişim yaşandığını gösteriyor. Bu canlıların ölümüyle okyanus tabanında biriken karbon, levha hareketleriyle Dünya'nın iç katmanlarına taşınarak zamanla volkanik faaliyetler yoluyla yeniden atmosfere salınmaya başladı.

Buna karşın, daha eski dönemlerde karbon salımı büyük ölçüde kıtasal ayrılmalar (rifting) ve okyanus ortası sırtları boyunca gerçekleşiyordu. Günümüzde volkanik yayların karbon salımı **artmış** olsa da, okyanuslarda depolanan karbon miktarı hâlâ bu emisyonların üzerinde kalmaya devam ediyor. Bu bulgular, jeolojik süreçlerin iklim üzerindeki etkisinin zaman içinde nasıl değiştiğine dair önemli bir perspektif sunuyor.

Küresel "Su İflası" Uyarısı

Birleşmiş Milletler'in yayımladığı yeni rapor, dünyanın "**küresel su iflası**" olarak tanımlanan kritik bir döneme girdiğine işaret ediyor. Rapora göre, su kaynaklarının aşırı kullanımı ve kirlenmesi, milyarlarca insanı etkileyen sistemsel bir krizi tetiklerken, birçok su sistemi geri dönüşü zor bir eşiği aşmış durumda.

Araştırma, yer altı su kaynaklarının aşırı tüketimi, sulak alanların tahribatı ve doğal yenilenme kapasitesinin üzerinde su kullanımı nedeniyle su dengelerinin bozulduğunu ortaya koyuyor. İklim değişikliği ise buzulların erimesi ve aşırı hava olaylarının artmasıyla bu süreci daha da hızlandırıyor. Günümüzde dünya nüfusunun büyük bir bölümü su güvensizliği yaşayan bölgelerde hayatını sürdürüyor.

Su krizinin etkileri yalnızca çevresel değil; ekonomik ve sosyal boyutlarıyla da giderek daha görünür hale geliyor. Artan su kıtlığı, tarımsal üretimi ve gıda güvenliğini tehdit ederken, su kaynakları üzerindeki rekabetin de keskinleştiği görülüyor. Son yıllarda suya bağlı çatışmaların hızla artması, bu riskin küresel ölçekte derinleştiğini ortaya koyuyor.

Raporda ayrıca yer altı suyu çekiminin bazı şehirlerde zemin çökmesine yol açtığına dikkat çekilirken, Türkiye'de Konya Ovası'nda oluşan obruklar bu krizin somut örnekleri arasında gösteriliyor. Uzmanlar, mevcut su kullanım modellerinin sürdürülemez olduğunu ve köklü bir dönüşüm ihtiyacının artık ertelenemeyeceğini vurguluyor.

Bu durum, suyun sürdürülebilir yönetiminin küresel ölçekte ne kadar kritik bir öncelik haline geldiğini ortaya koyarken, her yıl **22 Mart**'ta kutlanan **Dünya Su Günü**'nün önemini de yeniden hatırlatıyor. Su kaynaklarının korunması, verimli kullanımı ve adil paylaşımı konusunda farkındalık yaratmayı amaçlayan bu özel gün, artan su krizine karşı bireylerden kurumlara kadar tüm paydaşların sorumluluk alması gerektiğine işaret ediyor.

Greenpeace'ten Plastik Krizi İçin Daha Güçlü Adım Çağrısı

Türkiye'de tek kullanımlık plastiklerin yasaklanmasına yönelik yeni bir yönetmelik taslağı kamuoyunun görüşüne açıldı. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından hazırlanan düzenleme, plastik çatal, bıçak, tabak ve pipet gibi ürünlerin piyasaya arzının sınırlandırılmasını hedefliyor. Greenpeace ise bu adımı önemli bulmakla birlikte, plastik kirliliğiyle etkili mücadele için kapsamının genişletilmesi gerektiğine dikkat çekiyor.

Kuruluşa göre yalnızca kullanımın yasaklanması yeterli değil; üretimin de sınırlandırılması gerekiyor. Tek kullanımlık plastiklerin üretimi devam ettiği sürece, bu ürünlerin farklı yollarla dolaşıma girmeye devam edeceği ve küresel ölçekte çevresel etkilerin süreceği vurgulanıyor. Ayrıca mevcut sistemde plastik kirliliğinin maliyetinin doğa, yerel yönetimler ve toplum tarafından karşılandığına; üretici sorumluluğunun ise yeterince üstlenilmediğine işaret ediliyor.

Greenpeace, çözümün “**genişletilmiş üretici sorumluluğu**” yaklaşımının benimsenmesinden geçtiğini belirtiyor. Bu kapsamda, plastik üreticilerinin ürünlerinin tüm yaşam döngüsünden sorumlu tutulması gerektiği ifade ediliyor. Kurum ayrıca, kamuoyunu görüş süreci kapsamında hazırlanan metni desteklemeye davet ederek, Türkiye'nin “**Sıfır Atık**” hedefi doğrultusunda daha kapsamlı ve etkili adımlar atılması çağrısında bulunuyor.

Bu çerçevede, **18 Mart Küresel Geri Dönüşüm Günü**, atık yönetiminde döngüsel yaklaşımların önemine dikkat çekerken, kaynakların yeniden kullanımının ötesine geçilmesi gerektiğini de hatırlatıyor. Artık yalnızca atığı yönetmek değil, atığın oluşumunu en baştan azaltan sistemlerin kurulması öne çıkıyor.

Deprem Bölgesinde Doğa Temelli İyileşme

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Amazon, 2023 Türkiye depremlerinden etkilenen bölgelerde ekosistemlerin yeniden onarılması için iş birliği başlattı. Amazon'un sağladığı 1,5 milyon euro tutarındaki destekle hayata geçirilen proje, doğa temelli çözümler aracılığıyla hem çevresel iyileşmeyi hem de toplulukların dayanıklılığını güçlendirmeyi hedefliyor.

Proje kapsamında, depremden etkilenen alanlarda **habitat restorasyonu** öncelikli odak noktası olacak. Yapay sulak alanlar, yağmur suyu hasadı sistemleri, kompost üretimi, ağaçlandırma çalışmaları ve tohum bankaları gibi uygulamalarla ekosistemlerin yeniden canlandırılması planlanıyor. Aynı zamanda bu çalışmaların, bölge halkı için sürdürülebilir geçim kaynakları oluşturması da amaçlanıyor.

İlk uygulamaların Adıyaman'da bir pilot köyde başlaması ve buradan elde edilen deneyimin farklı bölgelere yaygınlaştırılması hedefleniyor. Proje kapsamında yerel paydaşlara eğitim ve teknik destek sağlanarak yaklaşık 200 hektarlık alanın restorasyonu gerçekleştirilecek; ek olarak daha geniş ölçekli rehabilitasyon çalışmalarıyla toplam etki alanının artırılması planlanıyor.

Türkiye’de İklim Farkındalığı Yüksek, Politika Bilinirliği Sınırlı

Türkiye’de iklim değişikliğine yönelik farkındalık güçlü bir seviyede seyrediyor. İklim Haber ve KONDA Araştırma tarafından yayımlanan son rapora göre, **her 10 kişiden 9’u iklim değişikliğinin var olduğunu kabul ediyor**. Bu oran, toplum genelinde iklim krizine dair farkındalığın yüksek olduğunu ortaya koyarken, özellikle gençler ve yüksek eğitim seviyesine sahip gruplarda bu kabulün daha da yaygın olduğu görülüyor.

Buna karşın, iklim politikalarına ilişkin bilgi düzeyi aynı ölçüde güçlü değil. Katılımcıların yarısından fazlası, Türkiye’de yürürlüğe giren İklim Kanunu hakkında **yeterli bilgiye sahip olmadığını** belirtiyor. Toplumda genel eğilim, düzenlemenin varlığını olumlu bulmakla birlikte içeriğinin yetersiz olduğu yönünde şekilleniyor.

Araştırma, enerji tercihlerinde de dikkat çekici bir tablo sunuyor. **Güneş ve rüzgar enerjisi**, tüm demografik gruplarda en çok desteklenen kaynaklar olarak öne çıkarken; kömür ve nükleer enerjiye yönelik toplumsal destek daha sınırlı kalıyor. Bu durum, toplumun daha temiz ve sürdürülebilir enerji kaynaklarına yönelme eğilimini ortaya koyuyor.

Öte yandan, iklim krizinin etkileri toplum tarafından giderek daha görünür biçimde hissediliyor. Katılımcıların büyük çoğunluğu son yıllarda aşırı hava olaylarının arttığını ifade ederken, önemli bir kesim orman yangınları gibi risklere karşı hazırlık düzeyini yetersiz buluyor. Uzmanlara göre bu bulgular, yüksek farkındalığın etkili politika ve iletişim stratejileriyle desteklenmesi gerektiğine işaret ediyor. 2026 yılının, iklim politikaları ve kamuoyu iletişimi açısından Türkiye için kritik bir dönem olacağı değerlendiriliyor.

Toprak Kaybı Alarm Veriyor

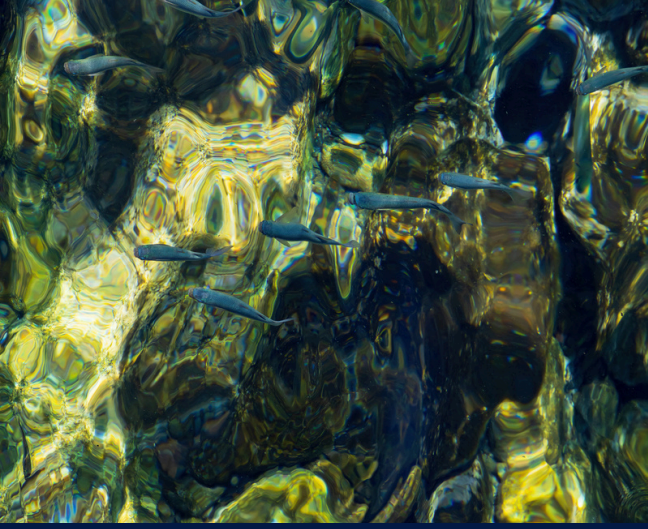
Türkiye’de toprak kaybı kritik bir noktaya ulaşmış durumda. “**Toprak Atlası 2025 – Türkiye**” raporu, toprağın yalnızca tarımsal üretim için değil; iklim, su ve gıda güvenliği açısından da hayati bir kaynak olduğunu ortaya koyuyor. Raporda, iklim değişikliği, yanlış arazi kullanımı, kentleşme ve endüstriyel tarım uygulamalarının toprak üzerindeki baskıyı artırdığı vurgulanıyor.

Rapora göre küresel ölçekte toprakların yaklaşık **üçte biri** halihazırda bozulmuş durumda. Türkiye’de ise tablo daha çarpıcı: Her yıl yaklaşık **642 milyon ton** verimli üst toprak erozyonla kaybediliyor ve ülke yüzeyinin önemli bir bölümü erozyon riski altında bulunuyor. Ayrıca çölleşme riski giderek artarken, yanlış sulama uygulamaları ve yoğun yeraltı suyu kullanımı bu süreci daha da hızlandırıyor. Toprakta organik madde kaybı ise su tutma kapasitesini düşürerek kuraklık riskini artırıyor.

Toprak Atlası, yoğun kimyasal kullanımına dayalı tarım modelinin bu süreci hızlandırdığına dikkat çekerken; agroekolojik yaklaşımlar ve sürdürülebilir toprak yönetimi uygulamalarının çözüm sunduğunu belirtiyor. Bugün atılacak adımların, yalnızca tarımsal üretimi değil; iklimi ve toplumların gelecekteki dayanıklılığını da belirleyeceği ifade ediliyor.

Okyanuslarda Kritik Eşik

Bilim insanları, okyanusların iklim değişikliği ve insan kaynaklı baskılar nedeniyle kritik bir dönüşüm sürecine girdiği konusunda uyarıyor. Yeni araştırmalar, deniz ekosistemlerinde “**rejim değişimi**” olarak tanımlanan köklü bir dönüşümün işaretlerini ortaya koyarken, bu değişimin hem ekolojik dengeler hem de küresel ekonomi üzerinde ciddi etkiler yaratabileceğine dikkat çekiyor.

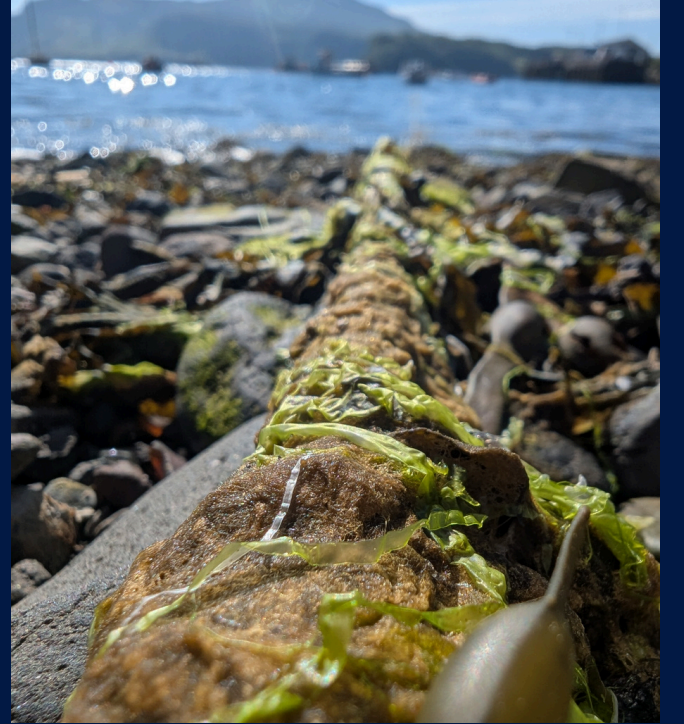
Yapay zeka destekli analizlerle 1,2 milyon uydu görüntüsünün incelendiği çalışmalar, deniz yosunu patlamalarının son yıllarda **hızla arttığını** gösteriyor. Özellikle tropikal Atlantik ve batı Pasifik’te bu artışın yıllık **yüzde 13’ün üzerine** çıktığı belirtilirken, bu durumun küresel ısınma ve besin maddesi kirliliğiyle doğrudan bağlantılı olduğu ifade ediliyor. Artan deniz yosunu yoğunluğu, su altı ekosistemlerini karartarak biyolojik yapıyı ve kimyasal dengeleri değiştirme potansiyeli taşıyor.

Bu dönüşüm yalnızca ekosistemlerle sınırlı değil. Yeni bir ekonomik analiz, okyanuslardaki bozulmanın iklim değişikliğinin toplam maliyetini önemli ölçüde artırdığını ortaya koyuyor. İlk kez okyanus etkilerinin de dahil edildiği hesaplamalara göre, karbon emisyonlarının topluma maliyeti neredeyse **iki katına** çıkıyor. Balıkçılık gelirlerindeki düşüş, kıyı altyapısındaki hasarlar ve besin zincirindeki bozulmalar, bu maliyetin başlıca nedenleri arasında yer alıyor. Özellikle küçük ada devletleri ve kıyı ekonomileri bu etkilerden orantısız şekilde etkileniyor.

Öte yandan, okyanusların korunmasına yönelik küresel adımlar da hız kazanıyor. Açık denizlerde biyolojik çeşitliliği korumayı hedefleyen ve uzun yıllar süren müzakerelerin ardından yürürlüğe giren uluslararası anlaşma, ülkeler için bağlayıcı bir çerçeve sunuyor. Anlaşma kapsamında, 2030 yılına kadar okyanusların **yüzde 30’unun** koruma altına alınması hedeflenirken; çevresel etki değerlendirmeleri ve deniz kaynaklarının daha adil paylaşımına yönelik mekanizmalar öngörülüyor.

Ancak uzmanlara göre mevcut gelişmeler, okyanusların karşı karşıya olduğu çok boyutlu risklerin henüz tam olarak kontrol altına alınmadığını gösteriyor. Isınan sular, artan kirlilik ve aşırı kullanım baskısı, deniz ekosistemlerini hızla dönüştürürken; bu değişimlerin hem doğa hem de insan yaşamı üzerindeki etkileri giderek daha görünür hale geliyor.

Okyanuslarda yaşanan bu dönüşüm, iklim krizinin yalnızca karasal değil, denizel sistemler üzerinde de derin ve kalıcı etkiler yarattığını ortaya koyuyor. Uzmanlar, ekosistemlerin korunması ve ekonomik risklerin azaltılması için bilim temelli, bütüncül ve hızlandırılmış politikaların hayata geçirilmesinin kritik önem taşıdığına dikkat çekiyor.

KADINLARIN EKONOMİYE KATILIMI VE EŞİTLİK MÜCADELESİ:

Yapısal Engeller Devam Ediyor

Türkiye’de kadınların iş gücüne katılımı uzun vadede artış gösterse de son yıllarda bu artışın ivme kaybettiği görülüyor. Uzmanlara göre, kadınların istihdama katılımı yalnızca ekonomik bir gösterge değil; aynı zamanda toplumsal eşitlik, sosyal politikaların etkinliği ve fırsatlara erişim düzeyinin de önemli bir yansıması. Türkiye’de bu alandaki ilerleme sınırlı kalırken, kadınlar hem iş gücüne katılımda hem de kariyer basamaklarında yükselmede önemli engellerle karşılaşılıyor.

Güncel verilere göre Türkiye’de kadınların iş gücüne katılım oranı **yüzde 36** seviyelerinde seyrediyor ve bu oran hem küresel ortalamasının hem de Avrupa Birliği’nin oldukça gerisinde kalıyor. Dahası, kadınların yönetici pozisyonlarındaki temsili **yüzde 20’ler** seviyesinde kalırken, “**cam tavan**” olarak tanımlanan görünmez bariyerler kariyer ilerlemesini zorlaştırıyor. Küresel ölçekte de benzer bir tablo söz konusu olsa da Avrupa’da temel sorun daha çok üst düzey temsilde yoğunlaşırken, Türkiye’de hem katılım hem de yükselme alanında eşitsizlik daha belirgin.

Kadınların iş gücüne katılımını sınırlayan en önemli faktörlerden biri bakım yükünün büyük ölçüde kadınların üzerinde olması. Çocuk, yaşlı ve hasta bakımına yönelik kamusal hizmetlerin yetersizliği ve esnek çalışma modellerinin sınırlı olması, kadınların iş hayatına katılımını ve işte kalıcılığını doğrudan etkiliyor. Buna ek olarak ücret eşitsizliği, sektörel ayrışma ve kariyer kesintileri de kadınların ekonomik hayattaki konumunu zayıflatıyor. Türkiye’de kadınların ortalama kazançlarının erkeklere göre daha düşük olması, bu eşitsizliğin yapısal boyutunu ortaya koyuyor.

Bu tablo, yalnızca Türkiye ile sınırlı değil. Küresel ölçekte de kadınların iş gücüne katılımı yaklaşık **yüzde 50** seviyesinde kalırken, erkeklerle aradaki fark hâlâ **20** puana yakın. Türkiye’de ise durum daha çarpıcı: Çalışma çağındaki yaklaşık **33,7 milyon kadından yalnızca 11,7 milyonu** iş gücüne katılıyor, yaklaşık **22 milyon** kadın ise iş gücünün dışında kalıyor. Bu durum, kadınların potansiyelinden ziyade fırsatlara erişimde yaşanan eşitsizliklerin altını çiziyor.

Kadınların ekonomik hayata tam ve eşit katılımı, yalnızca bireysel refahı değil; aynı zamanda daha güçlü bir ekonomi ve daha kapsayıcı bir toplumun temelini oluşturuyor. Bu nedenle çözümün parçalı değil, bütüncül politikalarla ele alınması gerekiyor. Bakım altyapısının güçlendirilmesi, esnek ve güvenceli çalışma modellerinin yaygınlaştırılması, ücret şeffaflığının artırılması ve kadınların yönetim kademelerinde daha fazla yer almasını sağlayacak uygulamalar, bu dönüşümün temel adımları arasında yer alıyor.

Öte yandan, küresel ölçekte kadın hakları ve adalete erişim konusunda da önemli zorluklar devam ediyor. **Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu** toplantısında vurgulandığı üzere, kadınlar ve kız çocukları hâlâ birçok ülkede temel haklara eşit şekilde erişemiyor. Çatışmalar, eğitim hakkına yönelik kısıtlamalar ve yapısal eşitsizlikler, bu sorunun derinliğini ortaya koyuyor.

Uzmanlara göre gerçek ilerleme, kadınların yalnızca iş gücüne katılmasıyla değil; eşit fırsatlara, adalete ve karar alma mekanizmalarına tam erişim sağlayabilmesiyle mümkün. Bu doğrultuda atılacak adımlar, hem ekonomik kalkınmayı hızlandıracak hem de toplumsal dönüşümü güçlendirecek kritik bir rol oynayacak.

Sorumluluk & Hesap Verebilirlik Tartışması Derinleşiyor

Küresel emisyonların önemli bir bölümünün sınırlı sayıda şirket tarafından üretildiğini ortaya koyan yeni araştırmalar, iklim krizinde kurumsal sorumluluk tartışmalarını yeniden gündeme taşıyor. Son verilere göre, 2024 yılında küresel karbondioksit emisyonlarının yaklaşık **yarısından** yalnızca **32 fosil yakıt şirketi** sorumlu. Bu durum, emisyonların giderek daha az sayıda ancak yüksek üretim yapan aktörlerde yoğunlaştığını gösteriyor.

Carbon Majors veri tabanına dayanan analizler, özellikle devlet kontrolündeki şirketlerin bu tabloda belirleyici rol oynadığını ortaya koyuyor. En yüksek emisyonu neden olan şirketlerin büyük çoğunluğunun kamu mülkiyetinde olması, iklim politikaları ile siyasi karar alma süreçleri arasındaki güçlü bağlantıya işaret ediyor. Nitekim bu şirketlerin bağlı olduğu birçok ülkenin, fosil yakıtlardan çıkışa yönelik uluslararası girişimlere mesafeli yaklaşması dikkat çekiyor.

Araştırmalar, bu şirketlerin faaliyetlerinin yalnızca emisyon artışına değil, aynı zamanda aşırı hava olaylarının şiddetlenmesine de doğrudan katkı sağladığını ortaya koyuyor. Son yıllarda yapılan çalışmalar, bazı büyük fosil yakıt şirketlerinin emisyonlarının, geçmişte “neredeyse imkansız” kabul edilen sıcak hava dalgalarının oluşumunu mümkün hale getirdiğini gösteriyor. Bu bulgular, iklim krizinin etkilerinin artık daha somut ve ölçülebilir biçimde şirket faaliyetleriyle ilişkilendirilebildiğini ortaya koyuyor.

Öte yandan, küresel ölçekte temiz enerji yatırımlarının hız kazanmasına rağmen fosil yakıt üretiminin artmaya devam etmesi, enerji dönüşümündeki çelişkiyi gözler önüne seriyor. Uzmanlar, emisyonların azaltılmasına yönelik hedeflerin giderek zorlaştığını ancak her bir derece artışın dahi ekosistemler ve toplumlar üzerinde ciddi sonuçlar doğurduğunu vurguluyor.

Artan bilimsel kanıtlar, büyük kirleticilerin yalnızca çevresel değil, aynı zamanda hukuki sorumluluklarla da karşı karşıya kalabileceğini gösteriyor. Carbon Majors veri tabanı, iklim davalarında şirketlerin sorumluluğunu ortaya koyan önemli bir araç haline gelirken; bazı ülkelerde bu şirketlerin iklim kaynaklı zararların finansmanına katkı sağlamasını zorunlu kılan düzenlemeler yürürlüğe giriyor.

Uzmanlara göre, iklim kriziyle mücadelede etkili sonuçlar elde edilebilmesi için yalnızca bireysel değil, kurumsal ve sistematik düzeyde hesap verebilirliğin güçlendirilmesi gerekiyor. Bu çerçevede, fosil yakıt üretiminin aşamalı olarak azaltılması ve adil bir enerji dönüşümünün hızlandırılması, sürdürülebilir bir gelecek için kritik öncelikler arasında yer alıyor.

REFERANSLAR

- ◆ Arktik'te Aşırı Hava Olaylarında Yeni Dönem
- ◆ Yapay Zekâ'nın "Yeşil Aklama" Tartışmaları Gündemde
- ◆ Volkanların İklim Etkisi Sanılandan Daha Yeni
- ◆ Küresel "Su İflası" Uyarısı
- ◆ Greenpeace'ten Plastik Krizi İçin Daha Güçlü Adım Çağrısı
- ◆ Deprem Bölgesinde Doğa Temelli İyileşme
- ◆ Türkiye'de İklim Farkındalığı Yüksek, Politika Bilinirliği Sınırlı
- ◆ Toprak Kaybı Alarm Veriyor
- ◆ Okyanuslarda Kritik Eşik
- ◆ Kadınların Ekonomiye Katılımı ve Eşitlik Mücadelesi
- ◆ Sorumluluk ve Hesap Verebilirlik Tartışması Derinleşiyor

Yorum ve önerileriniz için:

surdurulebilirlik@teknosa.com